

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ไอ้เรื่องนี้มันเรื่องความเห็นนะ ถ้าใครไม่เข้าใจเรื่องนี้มันจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้เลย ฉะนั้น บางอย่างมา เห็นใหม่ ถึงว่าทำไมครูบาอาจารย์บางทีคุณัก บางทีไม่เห็นคุณเลย มันไม่คุณไม่ได้รู้ใหม่ บางทีเขาไม่เข้าใจ คนที่ไม่เข้าใจ คนที่ไม่รู้นี่อวิชชามันครอบงำอยู่ แล้วจะไปเปิดให้รู้เลยไม่ได้หรอก แล้วเขามาส่วนใหญ่แล้วนะ มันกบในกะลา ทุกคนเอากะลาครอบหัวมา แล้วก็พูดไอ้เรื่อง ในกะลาของตัวเองนั่นละ ในสมองแม่งมีเท่าไรหรือก็พูดแค่นั้น แล้วก็พูดวนอยู่ตรงนั้นนะ

ถ้ามีงมหาคุณนะ มีงเปิดกะลาก่อนสิวะ มีงเปิดกะลาออกมา แล้วมีงจะเห็นเลยว่าแม่งโลกนี้ ยังกว้างขวางอีกเยอะนัก มีงอย่าเอากะลาครอบหัวมีงมา เอากะลาครอบหัวมานะ แล้วก็มาโม้อยู่ อย่างนั้น มันทุเรศ มันทุเรศแสนจะทุเรศ นี่ไง เห็นใหม่ คนโง่แล้วอวดฉลาด เวลาครูบาอาจารย์ ท่านสอน

“โลกนี้คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก”

“คนโง่มาก”

ถ้าคนโง่มากนะเขาจะดิฉินฉินทา เขาจะดิเตียน เขาจะโงมดีอย่างไร มันเป็นเรื่องของคนโง่ แต่ถ้าคนฉลาดนะ แม้แต่คนเดียว เด็กๆ มันพูดก็ต้องฟังมันเลย เวลาหลวงตาท่านพูดนะ ถ้าเนรมันทำถูกต้องก็ต้องกราบเนรมเลย ถ้าเนรมันทำถูกต้องนะ เรายังต้องฟังมันเลยนะ เนรมันทำให้คิดเรา เราพูดบ่อย เห็นใหม่ เด็กที่ไร้เดียงสา เวลามันพูดออกมาด้วยไร้เดียงสาของมัน มันไม่รู้เรื่องหรอก มันพูดไปตามประสาไร้เดียงสาของมัน แต่มันสะกิดใจผู้ใหญ่ นะ บางทีมันสะกิดใจเรา เด็กมันถามขึ้นมา เราตอบไม่ได้หรอก สะกิดใจเราเลย แต่มันก็ยังไม่รู้ เห็นใหม่ นี่ความไร้เดียงสาของมัน

ถ้ามันทำถูกต้อง อันนั้นเป็นความถูกต้อง แต่ถ้ามันเป็นเรื่องของอวิชาเป็นเรื่องของอย่างนี้ แล้วมันจะมาทักท้วงกัน เราให้มาเปิดนะ มีพระเยอะมาก วงการพระนี่นะเวลามาแบกทักท้วงมา แล้ว

ก็นึกว่าอาจารย์องค์นี้เก่ง ก็ต้องสอนผมสิ แล้วมันเอากะลาครอบไว้ “สอนผมสิๆ” แล้วเอากะลาครอบไว้ แล้วใครจะไปสอนมึงล่ะ ก็ตีบมึงออกจากวัดไปก็หมดเรื่อง นี่มันเอาทฤษฎีมาอย่างนี้มันใช้ไม่ได้ นี่พูดประสาธนะ

แต่เวลาการกระทำมันก็ทำอีกอย่างหนึ่ง การกระทำมันก็ต้องมีอุปายใช้ไหม เอ็งไปเที่ยวไปเอ็งออกไปวิวอกเถอะไป นั่นนะกูตีบมึงออกไปแล้วละ มึงไม่รู้เรื่องหรือ เพราะเอาไว้มันก็ไร้ประโยชน์ เอาไว้ไม่มีประโยชน์หรือ แต่ถ้าเขาสำนึกตัว เห็นไหม เวลาฟังธรรมถึงว่าถ้าฟังธรรมแล้วขณลุกขณพองนะ ฟังธรรมแล้วสะเทือนใจนะ สิ่งนั้นคนมีโอกาส แต่ถ้าฟังแล้วนะ ฟังเข้าหูซ้ายทะลุหูขวาหนึ่ง สองครูบาอาจารย์แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่าการถ้าคนต่างลัทธิตันไม่ฟังหรือ แล้วมันโต้แย้งด้วย แล้วนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการเอง เขายังไม่ฟัง เขายังไม่ต้องการเลย เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ฆ่ามันทิ้ง” ฆ่ามันทิ้งคือชักสะพานซะ ไม่ต้องพูดกับมัน นั่นนะโอกาสเราฆ่าทิ้ง แต่เราต้องฆ่าทำลายกัน แต่ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เทศนาว่าการนะ นั่นนะตัดโอกาสมันแล้ว ฆ่ามันแล้วนะ ฆ่ามันคือชักสะพานไป ไม่พูดกับมัน มันตัดโอกาส มันเสียโอกาสแล้วนะ นี่การฆ่าขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ว่าเราไม่ปฏิบัติสังการเขา เราไม่ยุ่งกับเขา ให้ความกลับไป นี่เพราะมันไม่มีโอกาสเห็นไหม

ถ้าเจออย่างนั้นไม่ต้องพูด ไม่ต้องพูด ไม่ต้องอะไร ให้อภัยด้วย รอให้มันไปซะ ให้มันกลับด้วยความชื่นใจของมัน ให้มันได้เอากะลามาวอดแล้วมันกลับไปนะ เรื่องของมัน แล้วเราแก้ไขของเราไป แก้ไขโดยเบื้องหลังเขลับหลังเขานะ เพราะมันไม่มีประโยชน์หรือ จำไว้เลยไปทำธุรกิจก็เป็นอย่างนี้ ถ้ามันมาโดยที่มันไม่รู้มัน ก็ยื่นกระต่ายขาเดียวอยู่อย่างนั้น เห็นไหม มันยื่นกระต่ายขาเดียวแล้วก็โต้แย้งอยู่อย่างนั้น แล้วเราจะไปเถียงมันทำไม เรานี้โง่ ๒ ชั้นนะ

คนถ้ามันโง่มันอวดโง่แล้วนี่ เราจะไปอวดโง่กับมันอีกนะ จะไปสอนคนโง่โง่ จะไปสอนคนตาบอดนี่มันโง่กว่าเขอีก จันไม่ต้องสอนคนโง่หรือ เอ้า! มึงโง่แล้วอวดฉลาด เอ้า! มึงฉลาดของมึงไป พอมึงกลับ มึงพ้นจากหลังกูไปนะ ของที่เอามากูโยนทิ้งหมดเลย ไร้สาระ...

แต่ต่อหน้ามันทำนะ บางทีมันทำไปแล้ว เห็นไหม เป็นพระนะ ถ้าเรามีประสบการณ์ชีวิตเห็นไหม เมื่อวานฟังเทศน์อาจารย์จวน ท่านจดหมายมาถามหลวงปู่มั่น “ท่านจวน ท่านให้มันมีความมั่นคงนะ เพื่อจะเป็นเกียรติยศกับศาสนาต่อไป” เป็นเกียรติกับศาสนา ศาสนานี้ถ้ามีผู้รู้จริง ผู้

ที่มาเผยแผ่ธรรมนี้ เป็นเกียรติกับศาสนา ศาสนาเป็นสิ่งที่มิตั้งเดิมมีอยู่แล้ว แต่มันละเอียดอ่อนที่ไม่
มีใครสามารถจะสื่อออกมาได้ ถ้าเรามีความเข้มแข็ง เรามีความรู้จริง เราสามารถเอาธรรมะออกมา
แผ่กระจายได้ เป็นเกียรติกับศาสนาเห็นไหม

เวลาเราปฏิบัตินะ อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านว่า เพชรน้ำหนึ่งๆ นี้ มันเพชรน้ำหนึ่ง เหมือน
พระพุทธรูปองค์หนึ่ง ก็เหมือนกับศาสนาแล้วมีเพชรประดับ ใครผู้รู้จริงองค์หนึ่งก็เหมือนเพชร
เม็ดหนึ่ง ประดับไว้ๆ เห็นไหม นี่เป็นเกียรติกับศาสนา ประวัตินี้อาจารย์จวนเมื่อวานออกวิฑูเญ
เวลาท่านขึ้นไปเชียงใหม่แล้วจดหมายมาถามหลวงปู่มั่น เกิดนิมิต เห็นนิมิตต่างๆ แล้วถามว่านี่มัน
เป็นภาษาบาลี ถามหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นว่า “ท่านจวน ให้เข้มแข็ง แล้วให้เข้มแข็งไว้ ให้มีจุดยืน
ไว้ ต่อไปท่านจะเป็นเกียรติของศาสนา” เห็นไหม เกียรติของศาสนาหมายถึงว่าเราทำแล้วเป็น
ประโยชน์กับศาสนา

คุณ ทำอะไรออกมาแล้วนี่เป็นสิ่งที่ว่าเชิดชูเขา ให้คนได้ศึกษา ให้คนได้เป็นสิ่งที่สะกิดใจ
นะ สะกิดใจนี้สำคัญมาก อย่างเช่น พวกเรานี่ ถ้าเราถามว่าชีวิตนี่คืออะไร ชีวิตเรานี้คืออะไร เกิดมา
ทำไม เกิดมาเพื่ออะไร มันจะเห็นคุณค่าชีวิตเลยนะ แต่ตอนนี้เราไม่ถามว่าชีวิตนี่คืออะไร เราถาม
แต่ว่าเราจะรวยเมื่อไหร่ เราจะมั่งมีเมื่อไหร่ เราไปถามกันตรงนั้น ใจ เราลืมคุณค่าตัวเอง

มีพวกข้าราชการมาหามากเลย เสียใจมากเพราะตัวเองไม่ได้ ๒ ชั้น ๓ ชั้น เราบอก “ไอ้มัน
มันหัวโชนนะ เวลาเราได้ เราเป็นคนไปได้นะ เราต่างหากไปได้ตำแหน่ง ๒ ชั้น ๓ ชั้นนะ ถ้าไม่มี
เรา ๒ ชั้นมันมีไหม มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้น เราได้ ๒ ชั้น ๓ ชั้นมานี้แหละ พอเดี๋ยวเวลาแล้วเราก็
เลื่อนตำแหน่งของเราไป ไอ้ ๒ ชั้นนั่นก็ทิ้งไว้ข้างหลัง” เห็นไหม แต่ถ้าไม่ได้มันเจ็บปวด มัน
เจ็บปวด มันทรมานทรมาน เราถึงบอกว่า ทำไมไปเอาเรื่องของหัวโชนมาบีบคั้นเราล่ะ ทำไมเอาเรื่อง
ของหัวโชนมาทำให้เราต่ำต้อยล่ะ ชีวิตเรานี้มีคุณค่ามากกว่าเขา

โลกนี้มีเพราะมีเรา สมบัติมีเพราะมีเรา เราเป็นเจ้าของสมบัติ สมบัตินั้นเป็นของเรา สมบัติ
มีอยู่แล้ว บัจจัยเครื่องอาศัยนะ ถ้ามันเป็นสมบัติของเรา เราหามาเป็นสมบัติของเรา เราหามาได้
โดยธรรม อันนี้มันก็เป็นลาภ ลาภที่ควรได้และลาภที่ไม่ควรได้ ลาภบางอย่างไม่ควรได้นะ มันไม่
จำเป็นไม่ควรจะได้เลย เราไปได้มานะทุกขลาภ ได้มาแล้วเป็นความเดือดร้อนเห็นไหม สิ่งนั้นได้
มาแล้วจะเก็บซ่อนอย่างไร จะเก็บงำอย่างไร จะไม่ให้ใครรู้ไม่ให้ใครเห็นนะ ทุกขลาภ ลาภที่ไม่

ควรได้ เราไปเอามาให้มันเจ็บซ้ำทำไม ลากที่ควรได้เราก็เอาของเรามา ลากที่ควรได้มันได้มา เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ปัจจัยเครื่องอาศัยแก้วแหวนเงินทอง ถ้ามันเกิดกับเราโดยสัมมาอาชีพะ เรา จะปฏิเสธได้อย่างไร เพราะอะไร? เพราะเราสร้างบุญมาไง เราสร้างของเรามา สิ่งใดที่เราสร้าง มาแล้วเป็นของเราแน่นอน ถ้าไม่ได้สร้างมานะ เราทำของเราได้ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ อีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ก็ทุกข์ร้อนมาก ทำไมมันไม่เข้าเป้าๆ บางทีก็เข้าเป้า บางทีก็ไม่เข้าเป้า เพราะ เพราะชีวิต นี้มีลุ่มๆ ดอนๆ

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าสร้างทานบารมีมานี้ ๔ อสงไขย แสนมหากัป เป็นผู้ที่ทานเลิศที่สุด เห็นไหม เวลาเอตทัคคะ ว่าพระสีวลีเป็นผู้ที่มีเลิศในทาน แต่เลิศขนาดไหน ก็เป็นผู้ตั้งเขาต้องมีมากกว่าเขา ถึงจะรู้ว่าเขาระดับไหน เห็นไหม ขนาดที่ว่าเวรัญชพรหมณ์ ที่ นิมนต์ไว้จำพรรษาจนลึมนะ ลึมนี่สัปดาห์ แล้วมันมีเกิดข้าวยากหมากแพง ไม่มีใครใส่บาตรนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันข้าวกล้อง ข้าวกล้องนี่เอามาบด เพราะพระภิกษุทำอาหารสุกเองไม่ได้ เป็นอภิปาจิตตีย์ สิ่งที่ได้มาต้องเอาข้าวดิบ...

เขาต่างศาสนาเขามาค้าโคตต่าง แล้วเขามีข้าวให้มาไง วันหนึ่งเขาให้มาเท่าไร เขาก็ให้ พระเท่านั้น พระได้รับมาแล้วก็เอามาบด บดให้เป็นแป้งแล้วเอาน้ำพรม ฉะนั้นนั้น จะบอกว่า แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแบบว่าไม่มีใครใส่บาตร ยังมีเลย แล้วเวลาใส่บาตร เห็นไหม แย่งกันนะๆ ขนาดกษัตริย์ออกรบ ลูกกษัตริย์ออกรบ กลับมาขอพรพ่อ พ่อบอกเป็นคน ถวายทานองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วไปรบกลับมา ให้พร ให้พรขออะไรรู้ไหม ขอให้ ได้ถวายอาหารองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แย่งกันขนาดนั้นนะ

ทุกตะเช็ญใจไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม คุณิ เศรษฐีมาขอแลกกิจ นิมนต์ ไม่ให้ๆ เวลาลากมากก็มาก แต่ถึงเวลามันก็สภาวะอย่างนั้น ชีวิตเรามันต้องมีลุ่มๆ ดอนๆ โดยธรรมชาติ ชีวิตเราจะราบรื่นเอนจากไหน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีทุกข์มี ยากอย่างนั้น ให้อุทุกข์ยากเพราะอะไร ถามตัวเองกลับมาไง ว่าชีวิตนี่คืออะไร มีลมหายใจใหม่ มีเรา ใหม่ ถ้ามีลมหายใจนะ ให้อสิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยนะ ถ้ามันขาดแคลนบ้างอะไรบ้างเราก็เจอจกัน

คุณิ คุณพระติ เห็นไหม ถือธุดงค์วัตร มีผ้า ๓ ผืน ตั้งแต่บวชจนตายนะ หลวงตานี้บวชมาแล้ว เกือบ ๘๐ ปี เพราะบวชตั้งแต่อายุ ๒๐ ไร่ใหม่ นี้เกือบ ๑๐๐ นะ ๘๐ ปีใช้ผ้า ๓ ผืนตลอด ไม่เคย

เปลี่ยนเลย ไอ้เรานี่เปลี่ยนทุกวันนะ เสื้อผ้านี้เปลี่ยนทุกวันๆ มันก็ยังไม่พอใจเลย ถ้าใจมันบกพร่อง ใจมันทุกข์ยาก อะไรก็ไม่พอใจมัน แต่ถ้าใจมันอิ่มเต็มนะ เห็นใหม่ ชงชัยพระอรหันต์ ผ้าจีวรเป็น ชงชัยพระอรหันต์ เราได้ใช้ เราได้สิ่งต่างๆ

สิ่งนี้มันบ่งบอกถึงอะไร? บ่งบอกถึงว่าเราเชื่อมั่นในอะไร ชงชัยพระอรหันต์ ถ้าเราเข้าถึง ชงชัยอันนั้นได้ เราใช้ชีวิต เห็นใหม่ ประเพณีของอริยเจ้า ประเพณีวัฒนธรรมของเรา ประเพณี ของสมมุติ ทำไปเพื่อประเพณี เพื่อความสวยงามของสังคม แต่ถ้าประเพณีของพระอริยเจ้า เห็น ใหม่ เพราะยกจิตยกใจของเราขึ้นไป ปัจจัยเครื่องอาศัยมันมีแค่บริวาร ๘ บริวาร ๘ นี้พอแล้วนะ

เห็นใหม่ มีกล่องค่าย มีเข็มเอาไว้ปักขนของเรา เวลานั้นเปื่อยขาดขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ประหยัด ไม่ให้ฟุ่มเฟือย ให้ใช้ผ้าแค่ ๓ ผืน แล้วเวลาแก่ ถ้าขาดทะเลาะแค่หลังตัวเรือด เห็นใหม่ แค่หลังตัวเรือด แค่เม็ดถั่วเขียวผ่านได้ ถ้าเห็นถ้าไม่ได้ปักขน เป็นนิสัสถกคิยาจิตตีย์ มีน้อยชิ้นด้วย ต้องรักษาด้วย ไม่ให้ขาด ไม่ให้ทะเลาะ ให้เรียบร้อยเห็นใหม่ เพื่อจะไม่ให้ไปอุจาดกับสังคม บัญญัติมาทั้งหมดนะ ให้ประหยัดมัธยสถ์ ให้รู้จักใช้รู้จักสอย ให้ เข้าใจ

ถ้าหัวใจมันพอใจมันจะมีความองอาจนะ มันจะชื่นชมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชีวิตนี้ชีวิตประหยัดมัธยสถ์ ประหยัดมัธยสถ์ในปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เวลาวิปัสสนาขึ้นมาปัญญา มันเกิดขึ้นมานี้ ประหยัดไม่ได้ ต้องมีคันเร่งเลยนะ ศรัทธาเห็นใหม่ นั่งตลอดรุ่ง จะเดินจงกรมทั้ง วันทั้งคืน จะอดนอนผ่อนอาหาร อย่างนี้ไม่ประหยัดนะ อย่างนี้เราต้องทุ่มเท ทุ่มเทเป็นความเพียร ชอบ ความเพียร ความอดสาหะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ปล่อยวางใจใหม่ เราก็ก ปล่อยวางกัน ไม่ทำอะไรกันเลย ปล่อยวาง ว่างๆ

ไม่ใช่หรอก ความเพียรชอบ ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ทำขึ้นมาจนมีความรู้ความเข้าใจ แล้วปล่อยวางมัน เพราะอะไร? เพราะมันเป็นเรื่องโลกๆ เห็นใหม่ สิ่งสมบัติพัสถานเป็นของเรา ใหม่ เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเรา สิ่งต่างๆ ในโลกนี้ต้องพลัดพรากทั้งนั้น เลย แล้วสิ่งที่พลัดพรากขึ้นมา มันต้องพลัดพราก พลัดพรากเราก็กเสียอกเสียใจกัน เห็นใหม่

แต่ถ้าความเพียรชอบ พลัดพรากใหม่ ความเพียรชอบนี้มีอดสาหะ มีวิริยอุตสาหะเป็น มรรคเป็นผลขึ้นมา มันมรรคญาณเข้าไปทำลายกิเลสขึ้นมาเป็นความเพียรชอบ มันเข้าไป เห็นใหม่ สัมปยุตต์เข้าไปนะ มันทำลายกัน สัมปยุตต์เข้าไป เหมือนกับอาหารจะสุก วิปยุตต์คลายออกมา เห็น

ใหม่ คลายออกมา น้ำมันปล่อยางออกมา น้ำมันปล่อยางอย่างนั้น ปล่อยางด้วยความเพียรชอบ ปล่อยางด้วยความรู้แจ้ง ไม่ใช่ปล่อยางแบบว่า เราปล่อยาง น้ำมันปล่อยางโดยกิเลสกันไ้

ตอนนี้เราปล่อยางโดยกิเลส กิเลสเขาให้ปล่อยางๆ แล้วก็ปล่อยางกิเลสกัน กิเลสพาไป โลกียปัญญา เห็นใหม่ พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยางก็จะเอาปัญญาตื่นๆ ของตัวนี้ ปัญญาแบบคน โง่ๆ ที่มันโง่ๆ เห็นใหม่ ปล่อยางๆ ไอ้พวกที่ไปวัดไปวาณีไปเพื่อทุกข์ยาก มันไปทำไมให้ทุกข์ ยากเหรอ ก็เขาไปเพื่อความเพียรชอบของเขา เพื่อเขารู้จริงของเขา ถ้าเขารู้จริงของเขา เขาไป สะเทือนใจของเขา มันเกิดความชุ่มชื้นขึ้นมาในหัวใจ เห็นใหม่ เวลาฟังเทศน์ว่าการ มันสะอึกใจ ขึ้นมาๆ น้ำมันให้ยา ให้ยาเห็นใหม่

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้คือตัวจิตนี้ไ้ ถ้าจิตนี้มันได้ผลกระทบจากกรรม ถ้ากรรมเข้าไป กระเทือนมัน มันก็รู้สึกตัวของมัน เห็นใหม่ แต่เวลาเราว่าปล่อยาง ปล่อยางแบบโลกียปัญญา ปล่อยางแบบเขา ปล่อยางแบบไม่มีอะไร ปล่อยางแบบจี๋ลอยน้ำ ปล่อยางแบบไม่มี ผลประโยชน์ ปล่อยางแบบเสียโอกาส ปล่อยางแบบคนเกิดมาแล้วไม่ได้ทำอะไรคิดไม่คิดมือไป

แต่ถ้าเป็นความเพียรชอบเห็นใหม่ รู้แจ้ง รู้จริง แล้วปล่อยาง ถ้ารู้แจ้ง รู้จริงไม่ปล่อยาง มันก็ติด ติดดี เห็นใหม่ ติดดีก็ไปไม่รอดอีก ถ้ามันรู้แจ้งแล้วมันปล่อยางของมัน ปล่อยางของมัน มันจะ ปล่อยางของมันนะถ้ารู้แจ้ง เพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้เป็นสพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา เป็นสภาวะธรรมที่ เกิดขึ้นชั่วคราว แล้วมันมีมรรคญาณขึ้นมา มันทำลายของเราขึ้นมา สิ่งนี้เราไปยึดไม่ได้ ถ้ายึดบีบ มันไม่มัจฉิมา มันจะขวางไปตลอดไป ถ้ามรรคญาณไม่มัจฉิมา ไม่เข้ามารวมตัว ไม่ชำระกิเลส มันก็คากันอยู่อย่างนั้น มันเห็นใจ เห็นแต่ทำลายไม่ได้

แต่ถ้ามันรู้มันเห็น สัมปยุตต์เข้าไปเลย วิปยุตต์ สัมปยุตต์เข้าไป มันปล่อยางออกมา พอ ปล่อยางนั้นละปล่อยาง ปล่อยางแบบเศรษฐี ปล่อยางแบบผู้รู้แจ้ง ปล่อยางแบบนี้ปล่อยาง แบบผู้รู้ ไม่ใช่ปล่อยางแบบในกะลา มันเข้าใจไปหมด มันเห็นไปหมดใช่ไหม เพราะอะไร? เพราะมันรู้เท่าทันจิต เพราะจิตตัวนี้เป็นตัวผู้ข้อง แล้วมันรู้เท่าทันจิต แล้วมันจะไปข้องอะไร โลก นี้เป็นบ่วงของมาร เป็นบ่วงทั้งๆ ที่มันหลอกล่อ แล้วมันหลอกล่อเห็นใหม่ คนรู้เท่าแล้วก็ยังโดน หลอกล่อไป เพราะอะไร ไปสิ่งที่ละเอียดยกว่า รู้เท่าสิ่งนี้แต่สิ่งที่ไม่เคยเห็นมันก็หลงไปจนได้ แต่ ถ้ามันเข้าใจหมดแล้ว มันจะเอาอะไรมาหลอกมันได้ มันรู้ใจไปหมด เห็นใหม่

นี่ความเพียรชอบ ถ้าความเพียรชอบ ปล่อยวางโดยมรรคญาณ ปล่อยวางด้วยความเพียรชอบอย่างนี้ มันถึงปล่อยวางอย่างนี้ ศาสนานี้ต่อไปนี่มันจะเป็นโลกียปัญญา ปัญญาแบบโลกๆ ปัญญาในกะลา แล้วเอามาอวดทำไมกัน ถ้าปัญญานอกกะลานั้น ปัญญาความเห็นแจ้งนะ แล้วมันจะอายนะ เราเคยพูดอะไรไว้เป็นๆ ไว้โดยไม่เข้าใจ แล้วเรารู้ทีหลังมันเงินใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้ของเป็นๆ ความรู้ของโลกียปัญญา ความรู้โดยสัตยชาติญาณ มันไม่เป็นความจริงหรอก แต่ถ้ามรรคญาณเกิดขึ้นมา รู้แจ้งหมด สติสัมปชัญญะ เห็นใหม่ สติ มหาสติ สติอัตรโนมัตถิถึงในหัวใจของเรา สิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากเรา ที่มีจุดยืนของเรา แล้วเราพยายามแก้ไขของเรา เราแก้ไขนะ ชีวิตนี่คืออะไร สมบัติของเราคือชีวิต คือจิตของเรา สมบัติของเรา สมบัติที่หาๆ กันมานี้ปัจฉัย ปัจฉัยเครื่องอาศัยไม่ปฏิเสธนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ปฏิเสธปัจฉัย ๔ หรือ

ถ้าปัจฉัย ๔ ปฏิเสธ เห็นใหม่ อนุศาสน์ ๘ พระต้องดำรงชีวิตอย่างนั้นเหมือนกัน ผู้ที่นักรบยังต้องใช้อนุศาสน์นั้น หาเลี้ยงชีพด้วยการบิณฑบาต อยู่โคนไม้ ถิ่นยาตองน้ำมูตรเน่า แล้วใช้ผ้าบังสุกุล ปัจฉัยนี้แม้แต่พระ พระอรหันต์ยังต้องใช้เลย เพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้มันเป็นการดำรงชีวิต เหมือนรถนี้ถ้าไม่มีน้ำมันไปไม่ได้หรอก รถต้องเติมน้ำมัน เห็นไหม ถ้าเติมน้ำมัน รถมีน้ำมันก็ยังขับเคลื่อนได้ นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตยังอยู่ได้ต้องใช้ปัจฉัยเครื่องอาศัยเติมน้ำมัน เติมห้มันมีดำรงชีวิตได้ เพื่อประโยชน์กับโลก

แต่ถ้าเรายังปฏิบัติอยู่ เห็นใหม่ เพื่อประโยชน์กับเรา เพราะสัตว์แต่ละตัวเป็นผู้ซื้อ ใจเราเป็นผู้ซื้อ ใจเราเป็นผู้ทุกข์ ใจเราเป็นผู้ยาก ใจเราเป็นผู้ติด ถ้าเราแก้แล้ว เราปลดความสัตว์ ความซื้อของใจได้ ปลดสัตว์ตัวนี้ก่อน สัตว์ตัวนี้ ใจตัวติดกับโลกนี้ ใจตัวทุกข์ตัวยากอยู่ที่นี่ ถ้าเราโปรดสัตว์ตัวนี้ได้ เห็นใหม่ เราจะเป็นประโยชน์กับโลก ถ้าเป็นประโยชน์กับโลก นี่อยู่เพื่อโลก

แต่ตอนนี้ต้องอยู่เพื่อเรา เอาเราให้พ้นไปนะ ชีวิตถึงมีคุณค่า ไม่งั้นชีวิตจะตายเปล่า เกิดมาแล้วตายเปล่า จะไม่มีอะไรติดมือไปเลย มีแต่บุญกุศลติดมือไป ให้เตือนสติเรา เขาบอกว่า มาวัดมาเพื่ออะไร? ก็มาเพื่อเตือนสติใจ มาเพื่อรำลึกถึงตัวเองใจ มาเห็นชีวิตนี้มีคุณค่า เอวัง